

MØTE I TEKNOLOGIRÅDET

Tid: 8. februar 2010 kl 10.00-15.00

Sted: Teknologirådets lokaler, Prinsens gt 18, Oslo

Tilstede: Ingvild Myhre, Jon Bing, Gudleiv Forr, Liv Lunde, Shahzad Rana, Carsten Tank-Nielsen, Elisabeth Harstad.

Forfall: Ragnar Fjelland, Edel Elvevoll, Silvija Seres, Randi Haakenaasen, Ola Dale, Camilla Schreiner, Edina Ringdal.

Fra sekretariatet møtte Tore Tennøe, Jon Fixdal, Christine Hafskjold, Åse Kari Haugeto, Kari Laumann og Hild Lamvik.

Forslag til referat:

Vedtaksaker

V-sak 01.10 Godkjenning av innkalling og dagsorden
Innkalling og dagsorden ble godkjent

V-sak 02.10 Godkjenning av referat
Referat fra møte 8. desember 2009 ble godkjent.

Drøftingsaker

D-sak 01.10 Igangsetting av nye klimaprosjekter: Bærekraftig mobilitet og Karbonfond
Sekretariatet la frem forslag til konkret utforming av nye prosjekter om bærekraftig mobilitet og et norsk karbonfond. Bærekraftig mobilitet og veiprising ble diskutert på rådsmøtet i desember 2009, mens prosjektet om karbonfond ble vedtatt i desember 2008 som en del av 2-årsplanen.

Rådet diskuterte de to prosjektforslagene parallelt med tanke på prioritering. Bærekraftig mobilitet og veiprising er en naturlig forlengelse av det nylig avsluttede prosjektet om utslippsreduksjoner fra personbiltrafikken. Samtidig vil prosjektet kunne berøre flere av de

temaområder Teknologirådet jobber eller vurderer å jobbe med. Det gjelder blant annet klima/utslippsreduksjoner, personvern- og overvåkningsproblematikk, samt fremtidens byer.

Karbonfondprosjektet vil kunne dra veksler på prosjektene om kvotehandel og teknologiutvikling og prosjektet "Plan B – omstilling for lavutslippsøkonomien". Det ble samtidig lagt vekt på at spørsmålet om etablering av et karbonfond nå har blitt aktualisert gjennom innspill fra NHO og Tekna, behandling i Klimakur 2020 og utspill fra Næringsministeren. På den annen side reiser utformingen av et karbonfond en rekke problemstillinger knyttet til så vel finansieringen av fondet som kriterier for støtte. Et viktig spørsmål er bl.a. hvordan man skal kunne gjøre fondet stort nok til at det skal kunne spille en vesentlig rolle for norske utslippsreduksjoner eller utvikling av grønn teknologi. I seg selv gir disse spørsmålene et behov for en klargjøring av formål og organisering av et slikt fond. Det kan gi Teknologirådet muligheten til å spille en viktig rolle.

Etter en avveining av de to prosjektene kom rådet frem til at sekretariatet først skulle gå videre med prosjektet om etableringen av et norsk karbonfond. Sekretariatet vil derfor jobbe med å etablere en ekspertgruppe før neste rådsmøte. Når det gjelder veiprisering, fikk sekretariatet i oppdrag å arrangere et seminar om temaet i første omgang. Et eventuelt nytt prosjekt vil bli vurdert i kjølvannet av dette.

D-sak 02.10 Pasient 2.0

Åse Kari Haugeto presenterte prosjektet Pasient 2.0 og ga en oversikt over hvilke punkter som kommer til å bli berørt i anbefalingene. Deretter fulgte en diskusjon med nyttige innspill prosjektgruppens arbeid..

D-sak 03.10 Offentlige data

Christine Hafskjold presenterte utkast til konklusjoner fra prosjektet "Fra Altinn til alt ut?". Utgangspunktet for prosjektet er at teknologiutviklingen har gjort lagring og deling av informasjon og data billig. Åpenhet i forvaltningen er viktig for demokrati og kontroll, og gjenbruk av offentlige data skal bidra til innovasjon, noe som igjen gir staten inntekter gjennom skatter og avgifter. Flere andre land har satt i gang initiativer for å gjøre offentlige data tilgjengelige, blant annet gjennom å etablere portaler som data.gov, data.gov.uk, digitaliser.dk m.fl.

En undersøkelse gjort av UiB viser at mange i offentlige etater er negative til å dele fordi de er redde for at dataene vil bli misbrukt eller misforstått. De er også redde for at det skal være feil i dataene. I tillegg føler mange motvilje mot at kommersielle aktører skal kunne tjene penger på en "råvare" de får gratis.

Mange offentlige data inneholder personopplysninger, og det er viktig at ikke åpenhet i forvaltningen bidrar til at enkeltpersoners privatliv eksponeres. Fokus på anonymisering og kritisk vurdering av data som publiseres.

En del data har 3. parts rettigheter, men det synes å være en større bevissthet hos det offentlige om å kjøpe "alle" rettigheter. Databasevern er imidlertid en utfordring der hvor det offentlige ønsker å ta betalt og bruker databasevernet for å kunne prise data etter bruk (slik at viderefremidleren av f.eks kart må betale pr. bruker av tjenesten).

Anbefalinger så langt:

Opprett data.no

- Få ut så mye som mulig så raskt som mulig på enkle formater ("rådata")
- Visningsformat der dette er hensiktsmessig (eks kart)
- API for sanntidsdata
- Sluttbrukerapplikasjon som "overskuddsfenomen"
- Bruk klassifisering for kvaliteten på dataene

Det offentlige skal ikke drive butikk med data

- Alle som ønsker må få dataene gratis
- Det bør være like vilkår uavhengig av hvordan dataene brukes
- Det offentlige kan ta betalt for tjenester

D-sak 04.10 Offentliggjøring av skattelister

Tore Tennøe orienterte om høringsinnspill til Stortingets finanskomite om offentliggjøring av skattelister. Denne høringen hadde svært kort tidsfrist og det var derfor ikke rom for å behandle saken på ordinær måte på rådsmøte før høringsfristen. Høringsvaret ble derfor forelagt rådsmedlemmene for uttalelse via e-post.

Etter diskusjon i rådet, ble det konkludert med at innholdet i høringsnotatet burde publiseres som et Fra rådet til tinget og oversendes Stortinget.

D-sak 05.10 Datalagringsdirektivet

Christine Hafskjold presenterte problemstillinger knyttet til Datalagringsdirektivet. EU kommer med et direktiv om lagring av data knyttet til kommunikasjon som Norge har plikt til å innføre i henhold til EØS-avtalen. Det er flere grunner til at EU kommer med et slikt direktiv. Den viktigste er kanskje terrorbombene i London og Madrid. Disse hendelsene gjorde at det oppsto flere lokale initiativ rundt lagring av kommunikasjonsdata, og det er et ønske om å harmonisere lagringspraksisen i hele EU.

En annen grunn til at mange land har sett behov for å regulere hvilke kommunikasjonsdata som skal lagres, er å finne i personvernlovgivningen. Det er nemlig ikke lov å lagre data uten et formål. Tidligere ble mange av de dataene som nå omfattes av direktivet lagret fordi de var nødvendige for å levere en tjeneste, eller sende faktura. Her har det skjedd en utvikling – fra modem og oppringte linjer med egne takster for internett, til faste månedspriser for å være "alltid på", forhåndsbetalte kontantkort for mobiltelefoni med mer. Dette har gjort at det lagres mindre kommunikasjonsdata enn tidligere, noe blant annet politiet opplever som et problem.

I praksis lagres de fleste av opplysningene av de store operatørene i dag, med varierende lagringstid, men med annen begrunnelse. Det grunnleggende nye nå er en lagringsplikt for alle som formidler data- og telekommunikasjon.

Innholdet i kommunikasjonen skal ikke lagres, men direktivet krever at tilbydere av kommunikasjonstjenester (teleselskaper, mobiloperatører, bredbåndsløseleverandører o.l) skal lagre blant annet:

- Data som er nødvendige for å spore og identifisere de som kommuniserer, enten det dreier seg om fasttelefoni, mobiltelefoni, internettadgang, e-post eller IP-telefoni
- Dato, klokkeslett og varighet for telefonsamtaler, inn- og utloggingstidspunkt, IP-adresser og bruker-ID for internettadgang

- Telefonnummer, ID-numre for mobiltelefon, og telefonlinje eller DSL-linje for data.
- Lokasjonsdata som viser hvor mobilt utstyr befant seg da en samtale ble koblet opp.

Også tidligere har det blitt innført tiltak knyttet til kommunikasjon med begrunnelse i kriminalitetsbekjempelse, blant annet forbud mot anonyme kontantkort (2004) og generell tilgang til valutaregisteret for politiet (2006).

Sistnevnte har et tilsvarende formål som Datalagringsdirektivet. Formålet med Valutaregisterloven er å forebygge og bekjempe kriminalitet og å bidra til riktig skatte- og avgiftsbetaling, ved at kontroll- og etterforskningsorganene får tilgang til opplysninger om valutavekslinger og fysisk eller elektronisk overføringer av betalingsmidler inn og ut av Norge. Det er flere etater som har tilgang til registeret: Politiet, skatteetaten, toll- og avgiftsetaten, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Finanstilsynet, Norges Bank og Utenriksdepartementet. Opplysninger i registeret skal slettes senest fem år etter utløpet av registreringsåret.

Tilhengerne av direktivet peker på at det kan ha en viktig effekt i forhold til å styrke rettsikkerheten for ofre for datakriminalitet.

Hvilke forhold bes høringsinstansene om å ta stilling til?

Lagringsperiode (6 mnd – 2 år).

Her har ikke departementet foreslått noe, men politiet har uttrykt ønske om 18 mnd

Sentral lagring vs. lagring hos tilbyder.

Her har departementet foreslått at dataene skal lagres hos tilbyderne, som i dag

Hvem skal få innsyn i dataene?

Utlevering skal bare skje til politiet etter avgjørelse av retten. Dette er en endring fra i dag, da tilbyderne kan utlevere frivillig etter at Post- og teletilsynet har gitt fritak fra taushetsplikten

Når skal data utleveres?

EU sier at data skal utleveres i forbindelse med bekjempelse av alvorlig kriminalitet, men overlater til det enkelte land å definere dette. Departementet har foreslått at det skal gjelde saker med en strafferamme på 3 år eller mer + "særlige saker". Med "særlige saker" menes: Terrorvirksomhet, brudd på taushetsplikt ilagt av retten i forbindelse med benyttede tvangsmidler som ransaking eller beslag, datakriminalitet, narkotikalovbrudd, hvitvasking, forstyrrelse av privatlivets fred, enkelte seksuallovbrudd mot barn. I tillegg er det foreslått å endre kravene fra "antas å ha betydning som bevis" til "skjellig grunn til mistanke". Dette er innskjerpinger i forhold til dagens praksis.

Rådet ønsker å levere en høringsuttalelse som setter direktivet i kontekst og forholder seg til hvordan en eventuell implementering kan gjøres mest mulig personvernvennlig. Dette har vi et godt grunnlag for å gjøre med forankring i de mange prosjektene vi har gjennomført på personvernområdet.

D-sak 06.10 "Den grønne dragen": Norge, Kina og fornybar energi

Rasmus Reinvang, Seniorrådgiver i WWF, var invitert til rådsmøtet for å gi sin vurdering av Kinas satsning på ny fornybar energi. Han er nylig hjemkommet etter et opphold i Kina, og har fulgt utviklingen på nært hold.

Reinvang tok utgangspunkt i at Kina, målt i GDP/kapita, er et fattig land, med en svært stor og sterkt voksende befolkning. Samtidig er landet utsatt for klimaendringer, bl.a. ved tørke i nord og flom i sør, og matproduksjonen vil bli truet. Parallelt med dette gjennomgår landet en

industrialisering som øker CO₂-utslippene og en urbanisering som øker forbruket. I tillegg er Kina "hele verdens fabrikk", noe som krever stadig bruk av energi.

For å imøtegå disse utfordringene har Kina vedtatt svært omfattende mål for produksjon av ny fornybar energi, for eksempel en vekst fra 2.4 til 100 GW vindenergi fra 2006 til 2020. Dette vil skape et enormt marked, estimert til 1000 milliarder USD årlig innen 2020.

Reinvang påpekte at dette kan gi muligheter for Norge, bl.a. fordi vi er en energinasjon med unik kompetanse innen bl.a. energiproduksjon og offshore-installasjoner. Det bør bl.a. kunne gi strategiske partnerskap knyttet til utvikling av offshore vindkraft. Dette krever imidlertid at Norge velger å fokusere på utvikling av slik teknologi og kompetanse, og tør å satse på partnerskap med kinesiske selskaper.

I diskusjonen som fulgte påpekte rådsmedlemmer at Kina uten tvil representerer en svært stor mulighet for Norge. Samtidig ble det understreket at de kulturelle forskjellene kan gjøre det vanskeligere og mer risikabelt for norske virksomheter å rette seg mot Kina enn for eksempel mot utbygging av offshore vindkraft i England. Utfordringer knyttet til vern av IPR ble også nevnt.

Orienteringssaker

O-sak 01.10 Nytt fra sekretariatet

Tore Tennøe orienterte om årsoppgjøret for 2009. Teknologirådet har pr 1. januar en positiv egenkapital på kr 18 397. Tennøe orienterte også om to EU-søknader som Teknologirådet er med på. Informasjonssjef Hild Lamvik presenterte utkast til Teknologirådets årsmelding for 2009.

O-sak 02.10 Pågående prosjekter

Tore Tennøe orienterte om pågående prosjekter.